

PEGASUS-REEKS 1

Pegasus kiest het luchtruim

Luchtlandingsoperaties Colossus, Biting en Freshman tijdens WOII.

DICK BEUMER

Lanasta

Pegasus kiest het luchtruim
Luchtlandingsoperaties Colossus, Biting en Freshman tijdens WOII.

Deel I uit de Pegasus-reeks.

Samengesteller: Dick Beumer
Vormgeving: Jantinus Mulder
Tekstcorrectie: Okko Luursema / Crius
Met dank aan: Geert Maassen Gelders Archief

Gebaseerd op: Officiële rapporten Army Air Force.

Omslag: *Pegasus flight, Fortunino Matania.*

Tekeningen: Douglas Dakota C47 door Michael Turner / Taranto aquaduct door Norman Hughes / Bruneval raid door Mariusz Kozik.

3e druk, mei 2023
ISBN 9789464560947
NUR 686

© Copyright 2023 Walburg Pers / Lanasta

www.lanasta.com

Niets van deze uitgave mag geheel of gedeeltelijk zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt, verveelvoudigd of opgeslagen in geautomatiseerde gegevensbestanden. De informatie in deze uitgave is met de grootst mogelijke zorg samengesteld en mede gebaseerd op door participanten verstrekte gegevens. Uitgever en auteur(s) zijn niet aansprakelijk voor mogelijke handelingen en/of beslissingen gebaseerd op de bedoelde informatie.

INHOUD

5	INLEIDING
9	PARACHUTISTEN IN TRAINING
31	DE GLIDER EN ZIJN SLEEVLIEGTUIG
47	OPERATIE COLOSSUS
61	OPERATIE BITING
85	OPERATIE FRESHMAN
93	DE AIRBORNE PATHFINDERS

HET PARACHUTEREGIMENT:

De eerste parachute-operatie vond plaats op 24 januari 1941: operatie Colossus (Italië). De tweede was op 24 februari 1942: operatie Biting (Frankrijk). Noot: In november 1940 kreeg No. 2 Commando een nieuwe naam, 11th SAS Battalion, maar een paar puntjes met betrekking tot die naam dienen hierbij opgehelderd te worden. Ten eerste is de '11th' een veelvoorkomende vergissing; eigenlijk dient het als 'II' te worden geschreven om aan te sluiten bij No. 2 Commando, maar dan in Romeinse cijfers dus. Wat betreft de initialen SAS voor 'Special Air Service': dit was meer een Airborne* -variatie van de Commando 'Special Service'-eenheden, maar met de fameuze SAS heeft het niets van doen. Deze werden opgericht door David Sterling tijdens de campagne in Noord Afrika in 1942. De 11th SAS behield de onorthodoxe structuur die typisch is voor de commando's; tegen het einde van 1940 had het bataljon zowel parachute (valscherp)- als glider (zweefvliegtuigen)-eenheden in zijn rangen, een totaal van 22 secties, elk bestaande uit 10 man.

* Feitelijke betekenis: 1. 'opgestegen', 'zich in de lucht bevinden'. 2. Indien parachutisten en luchtlandingstroepen samenwerken wordt er gesproken over Airborne(s).

INLEIDING

'De brug... voor altijd zal het DE BRUG zijn!'
1944 – 1954 – 2023

Onze wijk, mijn straat (Hazelaarstraat - Malburgen West) grenst direct aan de Rijndijk en de Rijnbrug ligt nog geen 200 meter van het huis af waar ik sinds 1954 woon. Vanaf mijn vierde levensjaar reeds, dus ik mag zeggen al bijna mijn hele leven.

De vroegste herinneringen gaan terug naar een fietstocht achterop bij mij vader, over de brug naar het toen nog nieuwe wijkje ten zuiden van de Nederrijn. Komende van een arbeiderswijk in Arnhem-Noord met smalle straten en hoge huizen, kwamen wij in een wereld terecht van mooi aangelegde straten met veel bomen en groen. Onze toekomstige straat inrijdend, viel onmiddellijk de Rijndijk op met daarvoor een strook woeste grond, *'Prachtig um te spēulen'*, zoals mijn vader op z'n *Ernhéms* zei.

Snel raakte ik bij de nieuwe buurtvriendjes ingeburgerd en inderdaad was ons meest geliefde speelplekje aan de voet van de dijk.

Vaag kon men nog de omtrekken van sleuven in de grond ontwaren, waarvan mijn nieuwe vriendjes vertelden dat het loopgraven uit de oorlog waren. De tijd verstreek en het spelen ging over in avontuur. Stukje bij beetje kreeg ik het verhaal te horen van de *'airborne's'*, de luchtlandingsoperaties en de gevechten bij de brug.

De burens op de hoek van de straat achter ons waren goede vrienden van mijn ouders geworden en ik zat natuurlijk met rode oortjes te luisteren als 'Ome' Jan Croon vertelde over die dagen in september 1944. Hij was in die tijd werkzaam bij de ASM scheepswerf geweest, die iets verder stroomafwaarts lag (waar ook mijn vader werkte) en was een van de weinige jonge mannen die niet door de Duitsers voor *'Arbeitseinsatz'* (dwangarbeid) naar Duitsland gestuurd waren (mijn vader wél).

Ome Jan kon boeiend vertellen en zo werd het beeld compleet. Bij het 'hutje graven' bij de dijk vond een

Foto: Privé-archief

jongen uit de straat eens een deel van een geweer en de hele buurt ging aan het graven, graven en nog eens graven. Indiaantje spelen was bij ons *airborne*je spelen en tientallen keren veroverde wij de pijlers van de brug die in de geurende groene weiden over de dijk lagen. Ook op school werd er ieder jaar in september aandacht aan de septemberdagen besteed en ieder jaar was er in Oosterbeek de Airborne Wandeltocht, waaraan 'iedereen' meedeed. Elk jaar werd ook de film *Theirs is the Glory* in de bioscoop gedraaid, de film waarin de echte veteranen uit de 'Slag' meespeelden.

In de stad herinnerde nog veel aan de oorlog, de Eusebiuskerk bijvoorbeeld, had geen toren meer en veel panden rondom de Markt waren slechts ruïnes, de Rijnkade lag nog in puin. Altijd in september kwamen de Engelsen, met hun blazers vol medailles, hun hoofd met een rode baret getooid, bezochten zij de stad waarvoor zij zo gestreden hadden. Is het een wonder dat mijn hele jeugd daardoor beheerst werd en ik steeds meer het naadje van de kous wilde weten?

De plaatsen waar de gebeurtenissen zich afgespeeld hadden waren vlakbij en overal zag men nog de resultaten daarvan, 80% van het centrum lag nog in puin en het duurde tot ver in de jaren '60, voor de laatste open plekken weer volgebouwd waren of de huizen weer in hun oude glorie waren hersteld.

Maar de namen bleven in het geheugen gegrift; Onderlangs, Bovenover, het Roermonds plein, de Utrechtseweg, wat verder weg, Oosterbeek, Hotel Hartenstein en het oude Kerkje aan de Benedendorpseweg. Verder de Airborne Begraafplaats waar de meeste gesneuvelden rusten. Meer naar het westen de landings- en droppings-terreinen bij Heelsum, Wolfheze en de Ginkelse Heide. Te fiets bezochten wij al die plaatsen en droomden verder. Het Airborne Museum was nog in Kasteel Doorwerth ingericht en daar begon mijn belangstelling pas goed; ik trof er mensen die zelf ook oorlogsspulletjes verzamelden en ook ik werd door dat virus aangestoken.

1944 – 1954 – 2023

75 jaar; de hobby is mijn leven geworden, het is niet alleen het verzamelen van embleempjes meer, steeds verder gaat mijn interesse uit naar de gebeurtenissen van toen,

tientallen boeken zijn verslonden en verhalen aangehoord. Er is bijna nergens zoveel over geschreven als over de ‘Slag om Arnhem’ en operatie Market Garden. Maar toch kan ik het niet laten buitenlandse geschriften boven water te krijgen en in het Nederlands vertaald uit te brengen zodat anderen er ook kennis van konden nemen.

‘De brug... voor altijd zal het DE BRUG zijn!’

VOORWOORD

Luchtlandingseenheden zijn, zoals de meeste elite eenheden, zijn niet van de ene op de andere dag ingesteld, maar meer gekneed en vormgegeven door mannen met een vooruitziende blik, met visie en doorzettingsvermogen, Zo’n man was majoor, later luitenant-kolonel John Frank Rock van de Royal Engineers (Genie). Gelijk al vanaf het begin van de oorlog zagen diverse vooruitziende heren al de potentie van luchtlandingseenheden. De Duitsers, met hun gebruikelijke efficiëntie, waren de eersten om gebruik te maken van deze potentie. Maar ook binnen het Britse leger begon het idee opgang te maken. Sir Martin Lindsay, toen nog een jonge officier, zond een memo naar het Ministerie van Defensie waarin hij de suggestie deed om een studie te doen naar de haalbaarheid van een klein kader om, indien de noodzaak zich voordeed, paratroepen te trainen. Dit idee vond zijn weg helemaal tot in de hoogste top van de Imperiale Generale Staf, waar het werd geretourneerd met de bewoording: ‘Ik zal nooit een Engelsman vragen om dit te doen.’ Later werd Sir Martin de tweede legerofficier die aangewezen werd om luchtlandingstroepen op te richten; hij werd gepromoveerd tot brigadegeneraal.

Dick Beumer

EMBLEMEN

Baret-embleem Parachute Regiment, 1e type (Army Air Corps) ingesteld december 1941.

2e type (Parachute Regiment) ingesteld mei 1942. (Het 1e type werd geadopteerd door het nieuw gevormde Glider Pilot Regiment – januari 1942).

Regiments Schoudertitels
Gedrukt type, ingesteld in juni 1943.

Mouwembleem Airborne Forces, opgericht op 10 oktober 1941. Gedrukt type, ingesteld in mei 1942.

